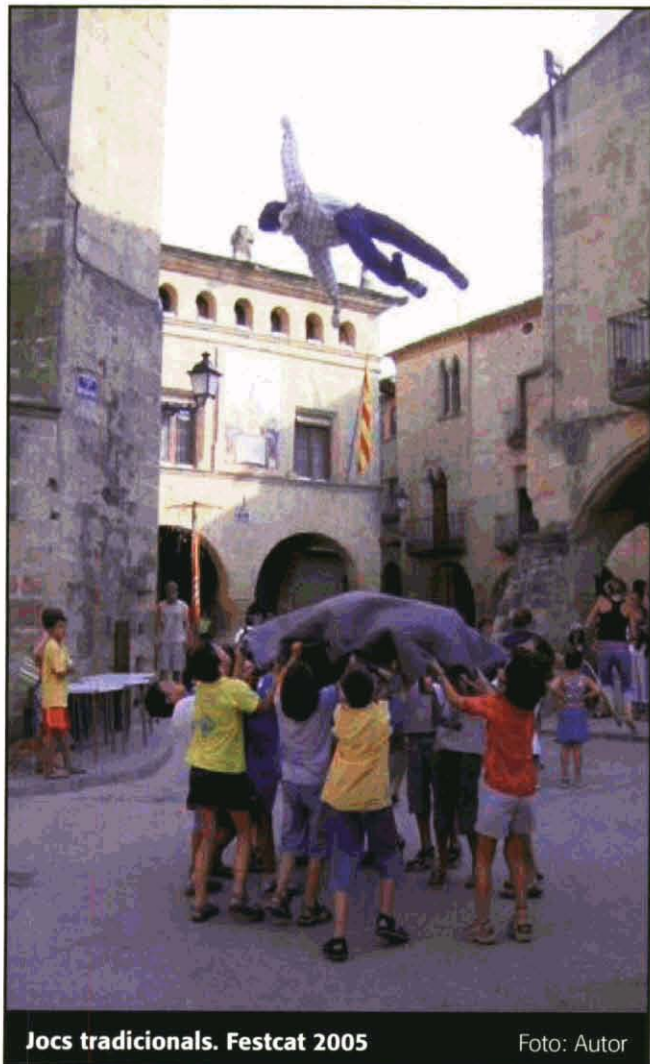

Pieter Bruegel de passeig per Horta de Sant Joan

Biel Pubill i Soler

Coordinador de la FESTCAT

No es tracta de descobrir, en aquestes línies, els atractius arquitectònics i el magnífic paisatge que envolta Horta de Sant Joan dels quals ja en quedà captivat un jove Pablo Picasso. El cert és que la vila closa d'aquesta població de la Terra Alta traspua un serè aire medieval en cada racó. I de tot l'entramat urbà en destaca, com treta d'un escenari màgic i de llegenda, la plaça de l'església, protegida per elegants perxes. El conjunt, certament, esdevé un indret pintoresc i idoni per a realitzar infinitat d'activitats perfectament integrades en l'entorn.

Jocs tradicionals. Festcat 2005

Foto: Autor

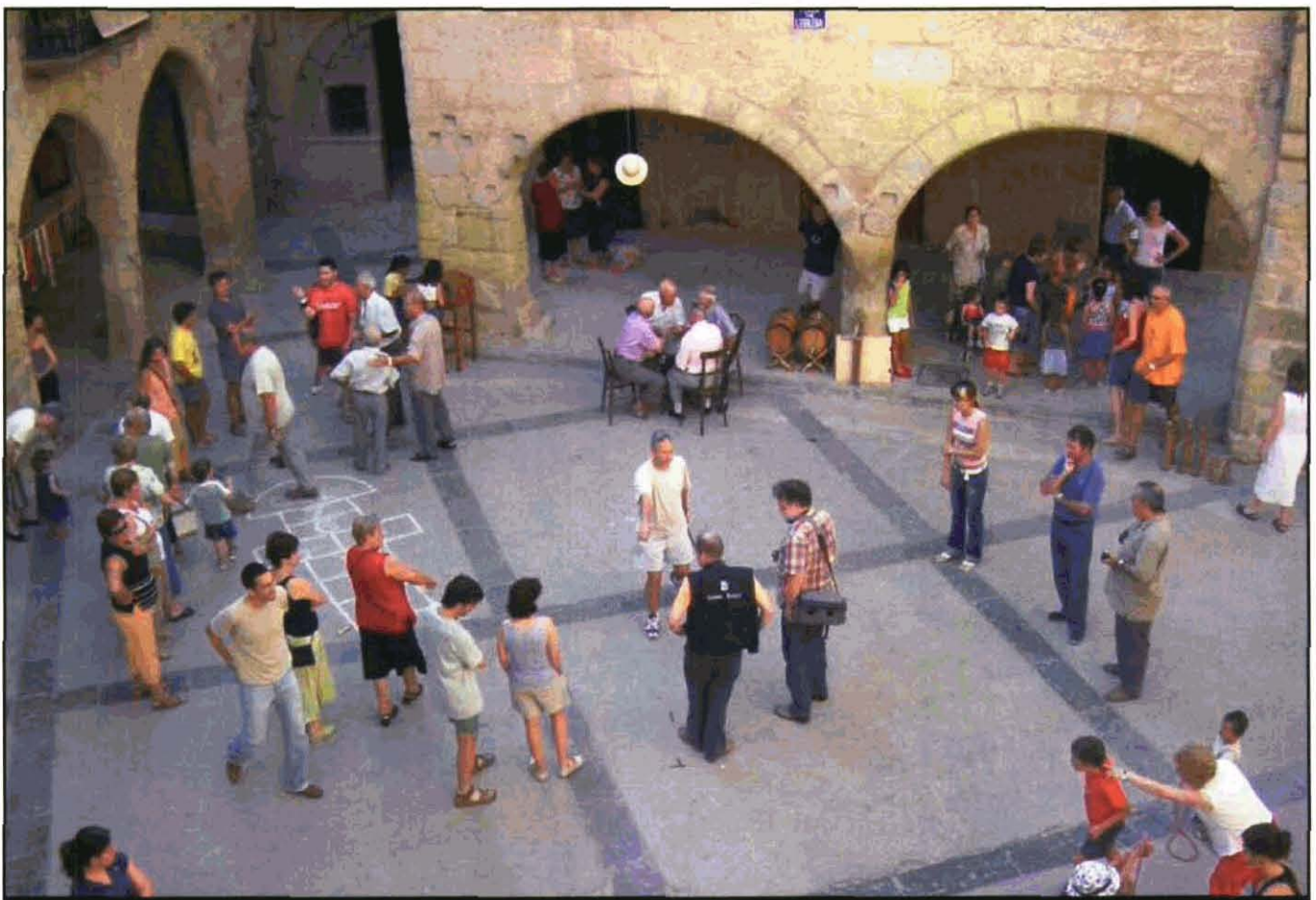
Així va ser com l'estiu de 2005 i en el marc de la desena edició de la Festcat –Escola d'Estiu de jocs tradicionals que organitza el Centre de Promoció de la Cultura Popular i Tradicional Catalana– es va dur a terme una experiència amb els jocs tradicionals com a eix vertebrador.

L'activitat es va inspirar en l'obra *Jocs d'infants* del pintor flamenc Bruegel el Vell, realitzada el 1560 i que s'exposa al Kunsthistorisches Museum de Viena. El quadre, on s'hi representen més de vuitanta jocs, joguines o diversions d'aquella època, és una font etnogràfica de primer ordre per conèixer el món lúdic dels Països Baixos al segle XVI. Els jocs i els jugadors es disposen en un ampli espai, a mode de plaça central i al llarg d'un carrer que dona profunditat a la composició. Al terç superior de la pintura apareixen diferents racons a partir d'una construcció principal que aparenta un palau amb finestres, parets, porxos, esglaons... que permeten la disposició de personatges practicant variats jocs. Al costat apareixen d'altres situacions lúdiques que tenen com escenari un altre edifici que sembla un estable o paller, i encara més enrere, al fons esquerra, el pintor obre el quadre amb un paisatge natural, amb un rierol envoltat d'arbreda que en conjunt serà l'excusa perfecta per representar altres situacions de joc.

Conscients d'aquesta riquesa, el grup coordinador de la Festcat¹ vam voler apropar-nos a l'obra de Bruegel dissenyant un muntatge fotogràfic multitudinari on els jocs i diversions actuals fossin els protagonistes i per tant, en certa mesura, el resultat de la disposició dels nostres jugadors/actors invitats a la comparació entre el món lúdic del segle XVI amb el de principis del XXI.

Per a dur a terme l'activitat:

- Es va comptar amb l'assessorament i col·laboració de dos especialistes en mitjans audiovisuals² (fotografia en versió tradicional i digital)

Jocs populars tradicionals a la Plaça Major d'Horta

Foto: Autor

- Es va fer un estudi de l'espai de la plaça d'Horta, considerant els aspectes d'ombres i lluminositat
- Es va fer una recerca del fons bibliogràfic³ de la zona i es van consultar els reculls realitzats en les darreres edicions de l'escola d'estiu per part de l'alumnat i l'equip docent. A més es van identificar, a través de fonts orals, els jocs tradicionals més representatius d'Horta de Sant Joan i de la Terra Alta
- A partir del material obtingut es van seleccionar un ampli ventall de situacions de jocs tradicionals a representar en aquella plaça
- Per a poder posar en pràctica tots aquests jocs es va comptar amb el recolzament de l'ajuntament i la implicació de diferents entitats i col·lectius d'Horta que van participar activament. Val a dir que es va comptar amb la col·laboració de l'alumnat del curs de jocs tradicionals
- Arribat el dia es van convocar als participants a la plaça i es va explicar de nou l'experiència. Es van distribuir els jocs per l'espai i cada jugador sabia en tot moment el joc o jocs als quals participaria.

- Finalment es va dur a terme l'experiència amb la participació de més de 150 persones que van jugar o simular 42 jocs diferents.

El resultat final fou l'edició de l'experiència en suport informàtic CD i amb format paper (pòster), així com la posterior edició d'un calendari editat per l'Ajuntament d'Horta. A banda, l'equip de treball va dissenyar i editar l'exposició **El joc entre la tradició i la modernitat. Una experiència en el context d'Horta de Sant Joan**⁴ que mostra, pas a pas, l'elaboració de tota l'activitat i on, finalment, es poden comparar aquells jocs tradicionals de les Terres de l'Ebre que encara avui es conserven amb els que Bruegel va deixar immortalitzats en el seu quadre *Jocs d'infants*.

Notes

¹ Pere Lavega, Biel Pubill, Fernando Maestro i Antoni Costes

² Guillem Torné i Quim Botey

³ ALANYÀ, Josep (2003). *Etnografia de la Terra Alta*. Edita Consell Comarcal de la Terra Alta, AMADES, Joan (1982). *Costumari català. El curs de l'any*. Edicions 62. Barcelona, NOGUÉS, Pepa (2000). *Jocs populars i tradicionals a la Terra Alta* (volums I, II i III). Resultat de les beques de recerca del Patrimoni Etnològic de Catalunya, Inèdites.

⁴ Qualsevol entitat interessada en programar aquesta exposició ho pot fer posant-se en contacte amb Biel Pubill, Associació Cultural Lo Llaüt. www.lollaut.com / info@lollaut.com

Jocs populars tradicionals a la Plaça Major d'Horta

Foto: Autor

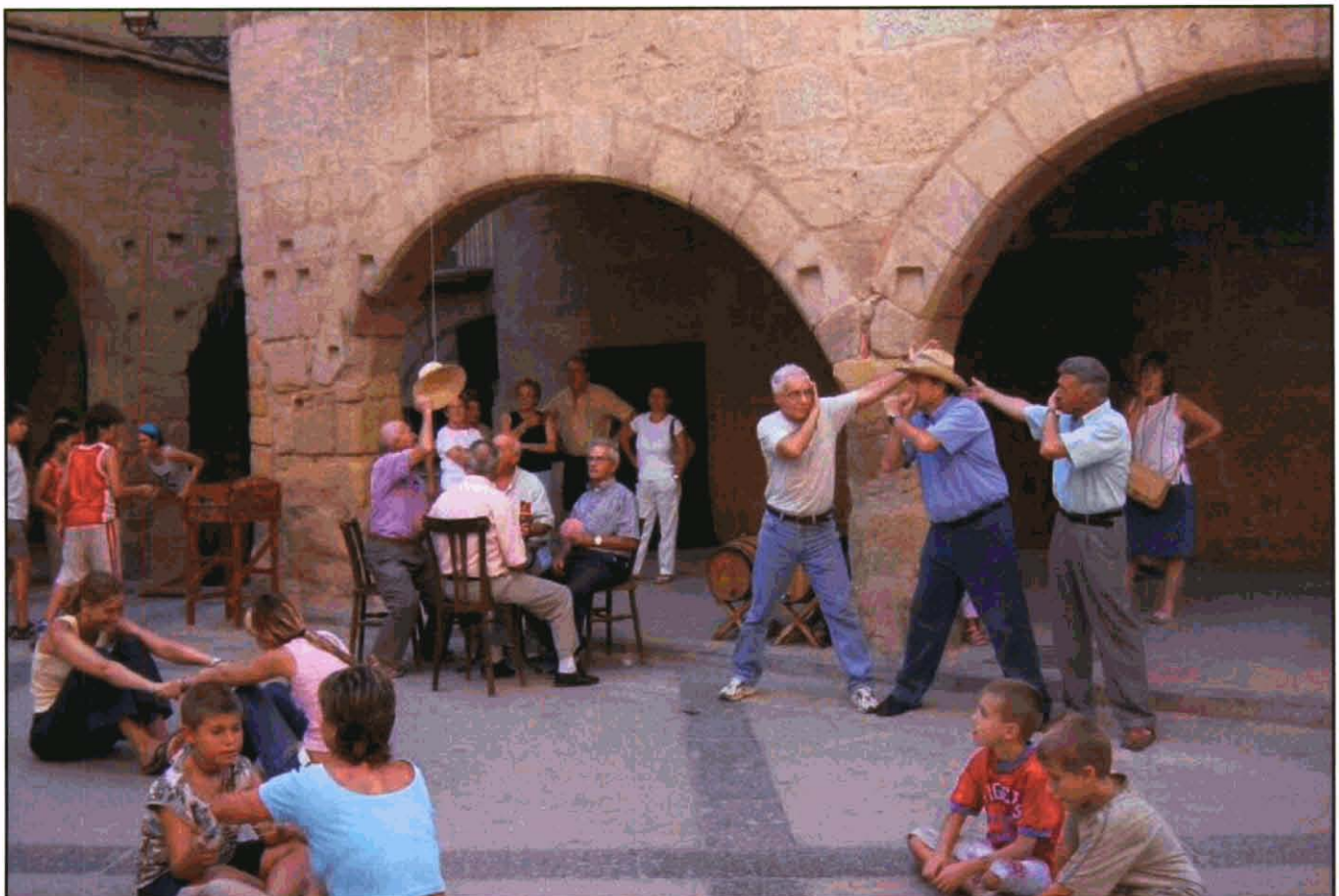
Jocs tradicionals. Festcat 2005

Foto: Autor

Jocs tradicionals. Festcat 2005

Foto: Autor

Jocs populars tradicionals a la Plaça Major d'Horta

Foto: Autor